

Tollbamondás

Lotz János bonyhádi diákévei

1908-ban alakult meg a Petőfi Sándor Önképzőkör, melynek Lotz János 5.-es diákként 1927. szeptember 1-jén (vagy 1-én) lett a tagja. Az összejöveteleken pezsgő élet folyt, beszédek, szavalatok, versek, műfordítások, ének- és zeneszámok, eredeti dalok, novellák, tudományos tárgyú dolgozatok kerültek előadásra. Mindenki szabadon elmondhatta az elhangzott műsorról kapcsolatos véleményét, vitatkozhattak a diákok, végül szavazattal minősítették a produkciókat. A legkiválóbb alkotásokat az Érdemkönyvben is rögzítették. Lotz Jánosnak több munkája – műfordítások, versek, prózai művek, tudományos dolgozatok – is megtalálható itt.

Útmutató a tollbamondáshoz

Hívjuk fel a diákok figyelmét, hogy az 5.-est számmal írják!

Először olvassuk el végig a szöveget, utána egy teljes mondatot olvassunk fel, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra olvassuk el az egész szöveget!

A vesszők és kötőjelek helyét mondjuk meg!

Minden hiba 1 pontot von le a 20 pontos pontszámból (vesszőhiba is!).

Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden diák végez.

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, majd válaszolj a feltett kérdésekre!

Városok a világban

Lotz Svédországban nagyon jól megtanult svédül. Magyar, finnugor és általános nyelvészeti munkássága mellett figyelemreméltót alkotott a svéd nyelv leírásában és a svédországi nyelvészet történetének kutatásában is.

Stockholmi látkép

S ott, a háború alatt szigetként¹ viszonylagos nyugalomban maradt országban alkalma volt arra, hogy alaposan elsajátítsa a skandináv² tudósok által kidolgozott kiemelkedő tudományos ismereteket, valamint minden idők legszigorúbb nyelvészeti elméletét. Stockholm szívesen látta vendégül a magyar kutatót.

New York-i látkép

Jakobson – Lotz barátja, aki a világháború kitörése miatt menekült Svédországba – Stockholmból még a háború alatt áthajózott New Yorkba; az ő javaslatára hívták meg 1947-ben a Columbia Egyetemre először vendégtanárnak Lotz Jánost. Sebeok Tamás – akivel a háború utáni években barátkozott össze – írja visszaemlékezésében, hogy Lotz nagyon habozott: elfogadja-e a meghívást. New

Yorkban azonban hamar otthon érezte magát. Nem azért, mert született amerikai állampolgárként mindjárt befogadták, hanem azért, mert ezekben az években a Hudson-parti nagyváros volt a világ egyik szellemi központja.

(Szépe György Lotz Jánosról szóló szövege alapján.)

¹ Svédországban nem voltak csaták, háborús hadműveletek a második világháborúban (1939–1945).

² Európa északi részének a neve, Skandinávia Svédország is idetartozik.

Feladatok

1. Válaszolj egy szóval vagy kifejezéssel a szöveg alapján az alábbi kérdésekre!

3/

- a) Miért élt szívesen mindkét városban Lotz János? **a tudományos élet/szellemi élet miatt**
- b) Mi a neve New York folyójának? **Hudson**
- c) Hol tanít New Yorkban Lotz János? **Columbia Egyetem**

2. Igaz vagy hamis?

5/

Tégy + jelet az állításnak megfelelő helyre!

Állítások	Igaz	Hamis	A szövegből nem derül ki
Jacobsont korábban ismerte meg Lotz, mint Sebeok Tamást.	+		
Stockholmból egy másik földrészre költözött Lotz.	+		
Lotz Jánosnak is kellett volna harcolnia a háborúban.			+
Lotz nem Amerikában született.		+	
Svédország egy sziget.		+	

3. Hasonlítsd össze a képek alapján a két várost!

6/

Írj olyan elemeket a képekről, amelyek vonzóak lehetnek a külföldieknek!

Szemponatok	Stockholm	New York
Közlekedés	hajóval megközelíthető (autó)	hajós kirándulás (autók vannak a parton)
Látnivalók	régi épületek (történelmi közeg)	felhőkarcolók
Miért ajánlod?	<i>Csak akkor fogadható el, ha különbözik a két válasz, tehát 0 vagy 2 pont adható.</i>	

4. Keress megfelelő válaszokat a felvetett problémára?

3/

Miért „habozott: elfogadja-e a meghívást”? Szerinted?

Mert ...

Lehetséges válaszelemek:

- Stockholmban nagyon jól érezte magát.
- Kötődik Európához, Svédországhoz.
- Biztos állása volt Stockholmban.
- Kollégák, barátok vették körül, most ismeretlenek lesznek az újak.
- Esetleg: fél a hosszú hajóúttól stb.

Elfogadhatók más válaszok is, amelyek a költözéssel, utazással, munkával kapcsolatosak.

5. Melyik jelent „többet”, pl. nagyobb mennyiséget? Jelöld ezzel a jellel: >, a szokott módon!

3/

Példák: iskola > diák (Az iskolába sok diák jár, tehát az a „nagyobb”.)

skandináv > svéd

magyar nyelvészet < általános nyelvészet

a második világháború éve < Lotz stockholmi és New York-i
évei

Helyesírási feladatok – MEGOLDÓ

1. Húzd alá a mondatba illő helyes szóalakot! (Van olyan mondat, amelybe mindkét szóalak illik, és olyan is, amelyikbe egyik sem!)

10/

Alex nagyot kiált/kiállt ijedtében.

Végre benn/bent vagyunk.

Kovácsék nagyon boldogok, mert elsőszülött fiukat/fiúkat felvették az egyetemre.

Ez a tészta nagyon keletlen/kelletlen.

A nyúl elmenekült a vadász elől/elől.

Épen/éppen 8 óra van.

Ez a néni nagyon kóros/kórós.

Jó áll a ruhához ez az új csat/csatt.

Nagyon sok irat/írat hever az asztalomon.

A házat tető fedi/feddi.

2. Döntsd el, hogy melyik írásmód a helyes! Ha j-vel kell írni a szót, 1-est írné a tipposzlopba, ha ly-nal, akkor 2-est, ha egyik sem, akkor 0-t!

14/

1=j	2=ly	0=egyik sem
		Tipp
		1
		1
		0
		2
		1
		2
		0
		2
		1
		2
		1
		1
		1
		0

3. Pótold a hiányzó I vagy II betűt!

8/

hallgatózik, furcsállja, kételkedik, lehelet, álarc, állandó, általános, kolléga

4. Egészítsd ki a mondatok szavait a megfelelő betűvel, betűkkel!

20/

Petőfi Sándor Anyám tyúkja című versét már kívülről tudom.

Egy **balatoni** üdülőhelyen nyaraltunk.

Egy **német** mesefilmet láttam a nyáron.

A **Tappancs** a kedvenc újságom.

Vajon hová **tűnt** a **bűvész** azzal a **színes papagájjal** és a **veszélyes karvallyal**?

Legszívesebben harmonikán **játszanék**.

Nagyon **különbözünk** egymástól: én jószívú vagyok, te azonban kapzsi.

5. a) Írd le a vonalra számjegyekkel a következő mondatok toldalékos számneveit!

5/

Nekem nyolccal több ceruzám van, mint neked. **8-cal**

Jocó tízet evett meg a palacsintából. **10-et**

Leesett a kilencedikről a sapkám, és sajnos rossz a lift. **9.-ről**

Március tizenegyedikén lesz a születésnapom. **11-én**

Jövőre ötödikes leszek. **5.-es**

b) Pótold a hiányzó írásjeleket a következő dátumokban!

3/

1956. október 23.

1956. okt. 23.

1956. X. 23-án

Összesen: 60 pont

Elért pontszám:
